

## ELEVANE SIN RETT TIL EIT TRYGT OG GODT SKULEMILJØ

### RETNINGSLINJER FOR SAKER SOM GJELD OPPLÆRINGSLOVA KAP. 9A.

#### Formål

Retningslinjene skal sikre at dei tilsette i skulen er kjende med aktivitetsplikta som vedkjem elevane sin rett til eit trygt og godt skulemiljø, jf. Op.lova §9A-2. Det er vidare eleven si subjektive oppleving som avgjer om skulemiljøet er trygt og godt. Med omgrepet trygt og godt skulemiljø meiner ein her at eleven ikkje opplever krenking, mobbing eller trakassering.

Retningslinjene skal sikre ei god sakshandsaming i desse sakene, og skal sikre ein mest mogleg lik praksis i herøyskulen.

Lova føreset at alle skulane har eit systematisk arbeid for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, jf. Op.lova 9A-3, andre ledd.

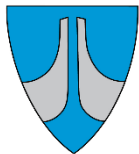
Den reviderte lova understrekar at det er nulltoleranse mot krenking; mobbing, vald, diskriminering og trakassering (§9A-3, første ledd).

Virkeområde for lova er skulen, SFO og ordninga med leksehjelp. Dersom tilhøve utanfor skuletid fører til at eleven ikkje har eit godt og trygt skulemiljø, vert og aktivitetsplikta utløyst. Eksempelvis gjeld dette digital mobbing utført etter skuletid.

Når det gjeld formell saksgang, er det rektor som har ansvaret. Difor er rektor lista opp som ansvarleg på dei fleste punkta. Rektor kan likevel delegerere oppgåver til andre, men rektor er ansvarleg for at lova med dei fem aktivitetspliktene vert oppfylt.

**Aktivitetsplikta til skulen er delt i fem handlingsplikter. Aktivitetsplikta omfattar alle vaksne som har sitt virke i skulen. Handlingspliktene er følgande:**

- 1) **Plikt til å følge med**
- 2) **Plikt til å gripe inn**
- 3) **Plikt til å varsle ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø**
- 4) **Plikt til å undersøke**
- 5) **Plikt til å setje inn eigna tiltak**



## Å FØLGJE MED OG GRIPE INN

### Melding

Ei melding kan kome frå ulike personar eller instansar, og meldinga kjem etter aktivitetsplikta punkt 1 om at ein skal følge med. Den som har mistanke om, eller får kjennskap til, at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø skal straks handle vidare etter aktivitetsplikta. Det vert understreka at det er eleven si subjektive oppleving som skal leggest til grunn. Retningslinjene gjeld for krenkande handlingar utført av medelevar eller skulen sine tilsette i skuletida. Aktivitetsplikta vert og utløyst dersom ei krenking som har skjedd utanom skuletid, gir eleven ei negativ oppleving av skulemiljøet, t.d. digital mobbing.

NB: Alle typar meldingar skal takast på alvor. Melding treng ikkje kome frå foreldre/føresette, og treng heller ikkje vere skriftleg.

I alle slike saker er det viktig å dokumentere alt som skjer, **også dokumentasjon på tidlegare hendingar kan vere relevant**. Det kan vere meldingar, epostar, telefonsamtalar, individuelle samtalar o.l. Dette for å dokumentere kva ein faktisk gjer/har gjort. Dokumentasjonen skal leggest i eleven si mappe på skulen. Førsette har innsynsrett i elevane si mappe.

**Ansvar:** *Alle tilsette*

**Gjennomføring:** *Så snart som råd*

## Å VARSLE

### Samtale kontaktlærer – skulen si leiing

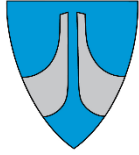
Rektor skal varslast, jf. Op.lova §9A-4, andre ledd. Rektor kan delegere oppgåva, men sit framleis som den ansvarlege.

Varsling til rektor skal skje snarast råd, men ein vurderer om dette må skje der og då, eller om ein t.d. kan vente til slutten på dagen eller som ei vekeoppsummering.

I denne samtalen legg ein opp ein plan for vidare handsaming av saka, og gjer klart kven som skal ha ansvaret for kva. Sjå elles punkt 5 om undersøking, og kva denne kan/bør innehalde.

**Ansvar:** *Rektor*

**Gjennomføring:** *Så snart som råd*



### **Samtale med foreldre/føresette**

Etter å ha motteke melding, eller har fått mistanke om krenking, tek kontaktlærer kontakt med eleven sine foreldre/føresette. Dette kan skje via telefon eller ved eit fysisk møte. Eleven og foreldre/føresette skal få god orientering om elevane sin rett etter Op.lova kap. 9A.

I denne samtalen drøftar ein også den vidare handsaminga, og gjer avtalar kva ein skal gjere vidare.

**Ansvar:**                    **Rektor**

**Gjennomføring:**        **Så snart som råd**

### **Innkalling til samarbeidsmøte**

Etter å ha konferert med leiing og foreldre/føresette, kallar skulen inn til samarbeidsmøte. På møtet deltek rektor, kontaktlærer, føresette og elev som ikkje har eit trygt og godt skulemiljø. PPT, helsestasjon og/eller BUP kan vere til stades om ein finn det formålstenleg.

I dette møtet går ein gjennom meldinga, avklarar eleven sin situasjon og får klarlagt dei føresette si oppleving.

**Ansvar:**                    **Rektor**

**Gjennomføring:**        **Så snart som råd**

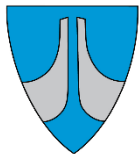
## **Å UNDERSØKE**

### **Undersøking**

Aktivitetsplikta sitt punkt fire omhandlar å undersøke saka. Skulen skal undersøke saka godt, utan at undersøkinga skal vere slik at ein skal skaffe og vurdere bevis for eller imot at eleven har vorte krenka. Det er eleven si oppleving som skal undersøkast.

Kor grundig denne undersøkinga skal vere, må baserast på skjøn. Undersøkinga skal ha som mål å få fram følgande:

- Fakta om situasjonen
- Bakgrunnen for eleven si oppleving
- Kva tilhøve i eleven sine omgjevnader som påverkar korleis han/ho opplever skulemiljøet
- Er dette tilhøve tilbake i tid, på eller utanfor skuletida/skuleområdet



### Denne undersøkinga bør/kan innehalde:

- a) Samtale med elev som opplever å verte krenka
- b) Samtale med dei føresette til denne eleven
- c) Samtale med elev/medelevar som vert hevda å stå bak krenkande åtferd
- d) Samtale med denne/desse elevane sine føresette
- e) Undersøking blant medelevar, t.d. ikkje-anonym spørjeundersøking av Erling Roland (Læringsmiljøsenderet, 2015). Opplæring i bruk og analyse av undersøkinga gjev Beredskapsteamet.
- f) Observasjon.
- g) Samtale med andre nære personar (t.d. kontaktlærer, andre lærarar, assistentar eller andre tilsette)

Undersøkinga skal konkludere endeleg kva ein gjer vidare. Dette skal munne ut i ein skriftleg plan med tiltak for kva som skal gjerast vidare, jf. Op.lov kap. 9A-4. Denne planen skal innehalde:

- a) Kva problem tiltaka skal løyse
- b) Kva tiltak skulen har planlagt
- c) Når tiltaka skal gjennomførast
- d) Kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
- e) Når tiltaka skal evaluerast

**Ansvar:**                      **Rektor**

**Gjennomføring:**        **Så snart som råd**

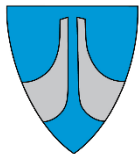
## Å SETJE INN TILTAK

### Gjennomføring av tiltak

Når det er utarbeidd ein plan, skal denne setjast i verk så snart som mogleg. Tiltaka kan vere på individnivå og systemnivå. Planen skal og sendast til skuleeigar.

#### Døme på tiltak:

- a) Utvida inspeksjon
- b) Samtalar med kontaktlærer/rådgjevar (både den som kjenner seg krenka og den/dei som står bak krenkande handlingar
- c) Elevsamtalar, t.d. ved «sjekk inn» og «sjekk ut-samtalar»
- d) Tett foreldresamarbeid i periodar



- e) Tett oppfølging av einskildelev(ar)
- f) Alternative aktivitetar
  - i. Sosiale aktivitetar
  - ii. Melde gruppe/årssteg til PPT med tanke på systemarbeid for å betre det psykososiale miljøet
- g) Alternativ organisering
  - i. Byte sitjeplassar i klasseromet
  - ii. Byte gruppe/klasse
  - iii. Byte skule (dette tiltaket krev einskildvedtak, jf. Op.lova § 8.1)

**Ansvar:** **Rektor**

**Gjennomføring:** **Så snart som råd**

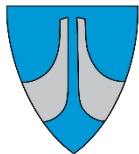
## Evaluering av tiltaka

Planen, og dei tiltaka ein har sett i verk, skal evaluerast. Evalueringa skal seie noko om tiltaka har hatt ønska effekt. Før dette møtet skal vere, bør skulen, elev, foreldre/føresette ha utarbeida kriterium med tanke på måloppnåing. Dette kan t.d. vere:

- a) Eleven seier han/ho har det betre på skulen
- b) Elev seier i elevsamtale at han/ho har det betre på skulen
- c) Skulen/kontaktlærer observerer at eleven uttrykker trivsel
- d) Eventuelt fråvær har minka
- e) Skulen observerer sosial samhandling med medelevar
- f) Ingen, lærarar eller andre nære personar, har rapportert om negative hendingar overfor eleven
- g) Medelevar kan i elevsamtalar fortelje at alle har det bra i gruppa/klassa

**Ansvar:** **Rektor**

**Gjennomføring:** **Så snart som mogleg**



## SKJERPA AKTIVITETSPLIKT DERSOM TILSETTE KRENKAR ELEVAR

NB! Dersom ein tilsett får mistanke om, eller kjennskap til, at ein annan tilsett krenker eleven skal den tilsette **STRAKS** melde til rektor.

NB! Dersom det er ein i skulen si leiing som står bak krenkingane, skal den som får mistanke om eller kjennskap til dette **STRAKS** varsle skuleeigar.

### **Generelt:**

- Tiltaka ein set i verk skal vere lovlege. Bruk av tvang er i utgangspunktet IKKJE lovleg (ved bruk av tvang må ein heimle det i høve naudrett og naudverje).

Dokumentasjonskrava er absolutte. Desse skal skape ein fagleg forsvarleg og hensiktsmessig praksis ved skulane. Fylkesmannen har fått ei ny rolle – «**handhevingsordning**», og dokumentasjonskrava er viktige for å kunne gjennomgå saka raskt og effektivt om saka vert meldt dit. Dokumentasjonskrava er og ein styrke i samband med andre typar saker, t.d. tilsyn, erstatningssaker, straffesaker eller arbeidsrettslege saker.

- Til sist må dokumentasjonskrava sjåast i samanheng med gammal ordning, der skulen fatta einskildvedtak. Denne ordninga er erstatta med aktivitetsplikt og krav om ein aktivitetsplan, jf. §9a-4, sjetteddele. **Aktivitetsplanen har ikkje noko formkrav utover at han skal vere skriftleg.**
- Noreg er forplikta på FN sin Barnekonvensjon – denne byggjer på at det er barnets beste som skal ligge til grunn. Dette gjeld difor automatisk også når det gjeld saker etter kap. 9a i Opplæringslova.
- Elev og føresette har etter lova høve til å melde saka direkte til Fylkesmannen, om ein meiner skulen ikkje har handsama saka rett, eller at ein meiner skulen burde gjort meir (*Håndhevingsordningen*). Det er så opp til Fylkesmannen å vurdere om meldinga skal realitetshandsamast. Kommunen kan få tvangsmulkt dersom Fylkesmannen meiner kommunen ikkje har oppfylt aktivitetsplikta si i flg. §9A.

For utfyllande informasjon, sjå [Rundskriv Udir 3-2017](#) , [nullmobbing og om aktivitetsplikta](#)

Vedlegg:

- 1) Aktivitetsplan (meldingsskjema).